Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхете!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 1 ОКТЯБРЬ, 1985 ШУ. ● № 118 (7153). ● Мах 3 неп.

Слесарь - обощикий: Инжеваткин Юре, Суглобов Евгене, Швецов Виталие цIерцш дуна бокашш а «Союзавтоматсрум» яхча объединенна чуйсаГIача опытно - экспериментальни завода механоспорочни цахе.

Шоша карнерзальна профессеЖ тIехдика кхеташ. массаза дийнаьхьа норматн 30—40 процент тIехкхачам а еш хьаболаГIа уж.

Производственни тIулакех ка боаьлаш сенна цу цхьан дагарча новъсташа хьинаре даьхьалоп коллективна юкъарча вахаре а.

СУРТА ТIА: (ладелхьара хьтчхьа) Ю. Инжеватин, Е. Суглобов, В. Швецов.

З. БАТЧАЕВА сурт.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС обкома бюро, НГIАССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обком хьежий «КПСС ХХVII съезда — хьинареча къаьхьагама 27 декада!» яхаче девизаГIа республикерча городашта, районашта, къаьхьагама коллективашта юкъарча съезда хьалхарча социалистически яхьа цхьолагIча этапа — стахановски болема 50 шу дизара хетальча этапа итогашка.

ТIаьнаьчча соцан тIе болгалдьихкад КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленума решенийн лерда а нуьцкаш, пятилетка тIехьаьрча шераи бIарчча пятилетан заданийн толаьнг кхочушъяра тIегIаттта къаьсам лоттабаь боаь Нохч-ГIалгIайн къаьхьагаьчхьа стахановски болама аз бIаь шу дизара юьйлайна керда тоглашш а доаьхьаш кхъабелхьалга.

ПланагIа хьарзячуьнг саьгIа мальаш ваьнгай 8,4 миллион соме маьхьа продукци. Заденал соагIа даьхьхад 46 эзар тонн менгдьаттан 47 миллион кубически метр газ, 4 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, 59 эзар тонн бензин, дуьхьа кхийолу продукци. Еррига республикера зьаьнцаьчча къаьхьагама оасарна лаьхьаре заданийн 1,5 процент тIехкхочушъяьлг.

Шовзт кхиаьца тIишлоп-монтажни белхьаш дара план 104 процент кхочушъяьлг. Бите службе предприятеша бахьча нана дуьхьарча тIулаьхьоп даьд соаьнга уьх кана дан хиннарел.

КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома соцан бобб планаш социалистически декдарашн кхочушдаьча этапера даьхьаГIа производственни къаьхьаьш даьхьарша дIаьхьора мотттагаш хьожаьш:

Районашта юкъе:

ХЬАЛХАРА МОТТIГ

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома нарара кера тела ЦIе байраьх, хотьлаьрах доаьн сендаттаьлга а луш, республикански сийлен Улга тIе яхьаш

ВЕДЕНСКИ РАЙОН,

продукци мальаш яхьхара план 108 процент кхочушъяьлг, кхиаьнгена оасарна лаьхьаре — 112 процент, продукци хьаьр дийлахьаьлга — 100 процент, продукцине поставкаш ера заденн — 100 процент кхочушъяьлг.

ШОЛЛАГIА МОТТIГ

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш, республикански сийлен Улга тIе яхьаш

УРУС-МАРТАНОВСКИ РАЙОН,

продукци мальаш яхьхара план 108 процент кхочушъяьлг, къаьхьагама оасарна лаьхьаре — 105 процент, продукци даьлахьаьлга — 100 процент, продукцине поставкаш ера заденн — 110 процент кхочушъяьлг.

Производственни объединенештен управленештен юкъе:

ХЬАЛХАРА МОТТIГ

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома нарара кера тела ЦIе байраьх а луш, республикански сийлен Улга тIе яхьаш

«ПРОМАВТОМАТИКА» ЯХА ПИЛМА-ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНИЙН

продукци мальаш яхьхара план 122 процент кхочушъяьлг, къаьхьагама оасарна лаьхьаре — 101 процент, договорийн поставкийн план 100 процент кхочушъяьлг.

«ГРОЗНЕФТЕПРОВОДСТРОЙ» ТРЕСТ,

цийн мальаш тIишлоп-монтажни белхьаш даьр план 113 процент кхочушъяьлг, къаьхьагама оасарна лаьхьаре — 101,2 процент, тIишлоп-монтажни белхьашка дIаьдолар — 10,5 процент лоьхдарш;

«ГРОЗНЕФТЬ» ОБЪЕДИНЕНИЙН,

продукци мальаш яхьхара план 102 процент кхочушъяьлг, къаьхьагама оасарна лаьхьаре — 102 процент, договорийн поставкийн план 100 процент кхочушъяьлг.

ШОЛЛАГIА МОТТIГ

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш, республикански сийлен Улга тIе яхьаш

СССР ца шу дизара цIерагIа йолча «СОРТЕХНИКА» ЯХА ГРОЗНЕНСКИ ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНИЙН,

продукци мальаш яхьхара план 103 процент кхочушъяьлг, къаьхьагама оасарна лаьхьаре — 102 процент, договорийн поставкийн план — 100 процент кхочушъяьлг.

ХЬОАЛАГIА МОТТIГ

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен дипломе а луш, республикански сийлен Улга тIе яхьаш

ПРОИЗВОДСТВЕННИ ТЕКСТИЛЬНО-ГАЛАНТЕРЕЙНИЙН ОБЪЕДИНЕНИЙН,

продукци мальаш яхьхара план 103 процент, къаьхьагама оасарна лаьхьаре — 102 процент кхочушъяьлг.

«АРГУНБОДРОМ» ЯХА ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНИЙН,

продукци мальаш яхьхара план 105 процент, къаьхьагама оасарна лаьхьаре — 106 процент кхочушъяьлг.

Производственни коллективашта юкъе:

ХЬАЛХАРА МОТТIГ

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома нарара кера тела ЦIе байраьх а луш, республикански сийлен Улга тIе яхьаш

«Октябрьнефть» яха меттаттан газ боаьлаш уьрнийн,
ГрозНИИ институт,
«СоюзсвеТомстром» ВНПО опытно-экспериментальни завод,
объединенийн Грозненски ТЭЦ,
дуьхьа комбинат,
республикански радиотехнически центр,
«Союзспецуьрамстрой» треста № 4 йолча дIа-ъе лела механизированни колонна.

ШОЛЛАГIА МОТТIГ

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш, республикански сийлен Улга тIе яхьаш:

«Старогрозненскийн» яха меттаттан газ боаьлаш уьрнийн,
Старогрозненски бурут тохара баьхкий управленин,
Удушевски медицински инструментийн завод,
номер 3 йолча мальаш ца завод,
«ЧечнефтеоргаьнстеХимстрой» объединенин,
номер 7 йолча треста ГМУС.

ХЬОАЛАГIА МОТТIГ

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен дипломе а луш, республикански сийлен Улга тIе яхьаш:

Горгазийн бурут тохара баьхкий управленин,
электромеханически завод,
«Нефтехимаппаратура» яха Грозненски завод,
Грозненски радиотехнически завод,
кондитерски фабрика,
«Маяковский» яха объединенин,
«Чеченингушийчоь» объединенна № 2 йолча дIа-ъе лела механизированни колонна.

КПСС обкома бюро, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома цхьана бахьна соцан тIе болгалдьихкад «арагIдийнарашца даьд дела а промышленности, гIишлоьцьча, транспорта, буьзаьна, торговаьн бита службийн предприятеша кхочушъяьлг хаттаьнгна бизза пайда ца кIаьнга.

Планн кхочушъяьлг кера а тIаьхьа ешаьн а хиннаьнгна дIаьтталга цIийчча министерствашца, ведомствашца, предприятешца, организацешца. Из бахьан доаьхьа мехкера дIа ца кхочушъяьлг дисад, даьхьа дуьхьа техникийн даьттаьш, оаьтон, фенол, меттаьдьта этилен, ешта ешаьнгна, хьалха хьаьнна даьна цхьаьдолу тоьхьаьш. ПIеттаьшкан ера йоьла договорийн дисциплина тоьхьаьлг 20 предприятех. Цар потребителаьта дIа ца луш кIеда 55 миллион соме соьга мальаш продукци.

Даьхьа йоьлаш продукцин ерагIашца, ешаьн ца боьш материальни ресурсаш йоьлаш а мотттигаш нийсъ.

ПIешшоьн хьалъеча кхочушъяьлг мортгера фондаш эксплуатацийн дIаьлаьрен ешта капиталийнийн ремонтийн ешаьн а.

Хьаьнна боьхьна ешаьн даьрзш даьхьа кхочушъяьлг транспортаьна белаьн а.

1985 шерен бIарчча пятилетан заданийн кхочушъяьлг пятилетаьчу къаьсама тIеъаьрен аьдаьн боьлаьш йолаьн этап дIаьолаьнна. Цо дIаьдеш къаьхьагама коллективашца, боьхкий кхиаьлашца, партийнийн, комсомольскийн, профсоюзийн организацийн кхаьстте тоьаГIа нийсш оарцагIдоьхкича. ОарцагIъяьлга ешаьн ерриГа территориа, планийн социалистически декдийн кхочушъяьлг, даьлаьр йоьрзийна тIеъаьтта боьхтоьмаш аьбе базе. Республикера бергийна къаьхьагамой декдар да доаьхьий къаьхьагама тоьлашш а доаьхьаш КПСС XXVII съезда сийлийна нийсъбаьккар

СУНЖЕНСКИ РАЙОНА,

1984 шера уьх хана хиннарчуьнг дийсдийна хьийбой продукташ дуьхьарчу хуьлийнгга IаьлашдIаьрен дуьл 1 процент, шура — 0,2, фуаш — 12, тIе — 19 процент соаьнгарьяьн.

1985 шера 8 беттa этарна лоьнгаьн толашш даьхьарчу хьийбой продукташ кийчъяьра планн кхочушъяьлга социалистически яхьа котаьо яьхьхарчу а лаьрхIа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота еший

Боахамаш:

Надтеречни районе «Гвардейский» совхоза,
Назрановски районе «Октябрь 40 шу» яхча совхоза;
Назрановски районе «Назрановский» совхоза;
Шелкозски районе «Юбилей» совхоза;
Грозненски районе «Алтагирский» совхоза;
Ачхой-Мартановски районе «Ленинградский» совхоза;
Сунженски районе «Серноводский» совхоза;
Урус-Мартановски районе «Красноармейский» совхоза;
Шелковски районе «Харгалинский» совхоза;
Веденски районе Орджоникидзе цIерагIа колхоза;
Сунженски районе XX партсъезда цIерагIа колхоза.

Яьхьа котаьо яьхьхарчу а лаьрхIа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома сийлен грамотийн еший

Фермаш бригадаш:

Назрановски районе «Октябрь 40 шу» яхча совхозе шурий комплексана;
Советски районе Кирова цIерагIа колхозе № 1 йолча шурий фермане;
Наурски районе Ленина цIерагIа колхозе шурий фермане;
Сунженски районе XX партсъезда цIерагIа колхозе № 1 йолча шурий комплексане;
Шелковски районе «Московский» совхозе шурий фермане;
Веденски районе Орджоникидзе цIерагIа колхозе шурий фермане;
Веденски районе «Прогресс» яхча совхозе шурий фермане;
Гудермесски районе «Правда» яхча совхозе шурий фермане;
Ачхой-Мартановски районе «Семашкинский» совхозе № 1 йолча шурий фермане;
Шелковски районе «Курчалоевский» совхозе шурий фермане;
Наурски районе «Мартановский» совхозе шурий фермане;
Надтеречни района «Надтеречный» совхозе шурий фермане;
Урус-Мартановски районе «Труд» яхча совхозе шурий фермане;
Ачхой-Мартановски районе «Семашкинский» совхозе № 1 йолча хьажарг малхьа фермане;
Наурски районе Ленина цIерагIа колхозе маьлй бригадане (зоотехникаьлга маьлу Джаданов Э.);
Шелковской районе «Червленский» колхозе маьлй бригадане (зоотехникаьлга маьлу Хадумов А.);
Наурски районе «Мир» яхча колхозе маьлй бригадане (зоотехникаьлга маьлу Исаев А.);
Наурски районе Ленина цIерагIа колхозе маьлй бригадане (зоотехникаьлга маьлу Хаьмзаев М.);
Наурски районе «Пятилетка» совхозе маьлй бригадане (зоотехникаьлга маьлу Хочиев Э.);
Малгобекски районе «Ленин» яхча совхозе маьлй бригадане (зоотехникаьлга маьлу Муцуев Г. К.);
Шелковской районе «Шелковский» госплемзавода маьлй бригадане (зоотехникаьлга маьлу Эсмухамбетов И. А.);
Надтеречни районе «Горагорский» совхозе маьлй бригадане (зоотехникаьлга маьлу Бетриев Я. С.);
Сунженски районе «Сунженский» совхозе маьлй бригадане (зоотехникаьлга маьлу Гадаев У.);
Шелковской районе «Харгалинский» совхозе доакан кхоьаьча звеньене (звеньевой Исмаилов Л.);
Шелковской районе «Харгалинский» совхозе цхьаьхьа кхоьаьча звеньене (звеньевой Умаров Э.);
Социалистически яьхьа котаьо яьхьхарчу а лаьрхIа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома сийлен грамотийн еший хьийбой боаьлаш малхьаьттаьрий йоьхьаьчу продукцийн.

Социалистически яьхьа котаьо яьхьхарчу карагIдийнарашца белтан а даьхьа КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома цхьана цIийн партийнийн, советски, профсоюзийн, комсомольски организацийн, «хозсоюз», совхозийн, фермийн, бригадийн кулгалдаьлга торнан гIаьлаьр хьийбой продукци яьхьхарчу кийчъяьрен даьхьа, социалистически яьхьа яьшшIеьхьийсъяьчча, хьийбой малдарашта кхъьлетара а яьхьара а эзаьш даьна хьаьнан хьаьдеш даьна кхочушъяьлгашца.

Каьрзна шера 8 беттa дуьхьа районан совхозе хиннича боаьрзийна нийсдийна дуьхьа, шура, фуаш даьхьара тIеъаьрийсаьл. Цо хьаьхьаьн цхьайолча партийнийн, советски, профсоюзийн, комсомольски организацийн, юьртбоьхьна ведомствашца, колхозийн совхозийн кулгалдаьлга долаьн даьна кхочушъяьлга эзаьш пайда эцаьш хиннар, социалистически яьхьа яьшшIеьхьийсъяьчча дIаьтта тоьаьдара партийнийн тIе ца боьхийсъяьна.

Хьийбой продукци дуьхьарчу яьхьхарчу кийчъяьрен тIеъаьрийсаьл. 1985 шера планийн социалистически декдарашца, йоьла кийчъяьрен пятилетка а хиннаьнгна хьаьнан хьаьдеш даьна шера социалистически яьхьа боаьрзийна ела, даьна яьшшIеьхьийсъяьчча даьхьа даьна хьийбой, даьна ма доаьтIаьрен малхьаьдеш даьна КПСС XXVII съезда.

ХЬАЖАРА ИТОГАШ

20 сентябре Нохч - ГIалгIай филармонийн залехьа хиллар «Котаьлн 40 шу дизара хьалхарчу хьаьжаьрийн искусство толаьнгдаьрийн» яха тема йолча лилма - практически конференци.

Конференцин хьийбиллар НГIАССР Министрий Совета Председателе заместителе Т. У. Махмудхаджиевас.

«Сийлийн - боьхьчча Дийлмехта тIеъаьрийсаьл искусство толаьнгдаьрийн» яха доклад йийцъяьлга Котаьло яьхьха 40 шу дизара хьалхарчу республикански художественни творчески хьажарг итогашка «Клубни учреждениеехьа спортивни гIирсаьн пайда оцаьлга тоьдара Чаьдерзадулаьн Пушкин ЦIерагIа хьаьнчаьна КПСС ЦК 1985 шера 12 мае йоьла соцаьнга хьаьжа мас сова художественни самодеятельности хьалха творческийн дIаьхьо дегIайоьлаьра декдарашца». яха доклад йийцъяьлга НГIАССР культура министра А. Г. Кондарова.

Конференцин хьажаьлаьр дир обзорийнийн секретара М. Д. Пуговаьс, ЧИГУ Илмийн атеизмийн кафедра доцента, биологически илмийн кандидата Е. П. Каваьцин, Новый - Юртовски культура отдела заведующе С. Д. Даудова, Нохч - ГIалгIай ВЛКСМ обкома агитацин а пропаганда а отдела заведующе Х. М. Вугаева, НГIАССР художественнийн Союзе правленин председателе Х. Л. Ахмедова, кхьчар.

13-гIа ДЕКАДА

ЛаьрхIар кхоачашду

М. Алиевскийн цIерагIа Новогрозненски механоремонтни заводе лела Лилмин Вильям Леонтьевичин кирго латтача установка техноволна нийсбо бетта «ОстагIа къаьхьагама ца Мигта дика болх беш а Краснова Людмила Николаевнас нуьгIаьлдеча № 21—1 йолча установка коллектив а.

Оасарна къаьхьагама а ера мел хеца продукци дикан тIеъаьрийн мера ца хуьлийтаьн а я Пусто-войтов Юрий Алексеевичн кирго латтача № 43—1 йолча установка чаьнастийн. Товарни продукци оарцагIе нийс бетта заданийн кхочушъяьрна 24 сентябре рапорт даннад цо. Цу хьаьдеш даьнна планаьн ешаьнгна ерриГа боьхьна тоьхьаьлг 2 тонн тIеъаьрийсаьл продукци.

Деша дай бац

Цхьаьнгаьчча пятилетка йоьлаьчу тIеъаьрийсаьл шера план хиннаьнгна хьаьнан хьаьдеш а еш, КПСС XXVII съезда сийлийна нийсбаьккар даьнна дийсдийна даьнна тIеъаьрийсаьл Малгобекски Бурутдеттаьрашка. нийс бетта бийна бахьанга цхьаьнна къаьхьагама гуш ца уьш хьаьдеш даьна дIа ца хиллер. Ер шу даьнна даьна еллаьта кирзийчуьнг тоьлаьр «Кирзийчуьнг тоьлаьр» 1800 метр гергга бурутъ. ХIаьхьа сентябрь бетта тоха даьдеш хиннича 2450 метр бурутъ кхоачашдеш даьнна а тоха бийна бийна уьш 27 сентябре.

Бурутъ тохара дIаьдеш даьна мел даьлаьчуьнг дуьхьарча бе. ХIара стаьнгаьда бетта бурутъ тохара коммерчески суьрла заданийн а 802 процент даьнна мера кхочушъяьлг.

Нов. М. М. МААЗОВНА «НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ МАШИНАШЬЕР» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумна

УКАЗ

Республикера машинашъеча предприятешца бермата къаьхьагарчу, общественни вахаре хьинаре даьхьа лаьрахьаьрийн «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни машинашьер» яха сийлен цIи лойла Маазов Магомед Маазовича — Гудермесски медицински инструментийн еча завода — кынна-къаьрашталхьонца.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиум председатель К. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумна секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙН.

гор. Грозный,
27 сентябрь, 1985 шу.

Нов. В. И. КОБЕЛЕВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумна

УКАЗ

Республикера машинашъеча предприятешца дуьхьарча шераьнгна хьаьнан болх барахьаьрийн общественни вахаре хьинаре даьхьа лаьрахьаьрийн «Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Сийлен грамота» лойла Кобелев Вячеслав Ивановича — Гудермесски медицински инструментийн еча завода слесаря.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиум председатель К. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумна секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙН.

гор. Грозный,
27 сентябрь, 1985 шу.

Регионалийн конференци

Л. Н. Толстой цIерагIа Нохч - ГIалгIай пачхьалхийн университета ишкоьл залехьа шийн болх дIаьдолабир «Археологийн краеведение — нуьнг а пхьалгIа а» яха тема йолча шолдагIча регионалийн илилмий - практически конференце.

«Кирзийн профессиональни кийчъеча, клетка а образовали а луьчча хоарIаьнга Е. Н. Крупнова виеведение дикдарашца» яха доклад йийцъяьлга КПСС Нохч - ГIалгIай обкома Илмий а дешарна заведийн отдела заведующе П. Н. Громова.

Конференце доклаьдийн йийцъяьлга Нуьнгийнгна М. П. Павлова, Т. С. Могилдодова, Т. К. Муталиева, хьаьрхIоьо Ф. Б. Рахимулове.

Конференцин шийн болх дIаьдо хьоьн а.

Из хетальйн цIи хезача археолога а, кавказоведа а Е. Н. Крупнова виеведение дикдарашца» яха доклад йийцъяьлга дIаьдолаьлга 50 шу дизара.

К. МУРАТОВ.

● *Идеологически балха бІухоех*

АГИТАТОРАШ—КХАЙ ТІА

Кіина кІаннара хьажІаш хьежьа майдашна яьжий Грозненсан районе «Затерешь» совхоз комбайнер Галетанна, «молленшна», тайп - тайнарна нах вІаннагІ-кхийтача моттигашна кІеззга бийцаьнад кІа-шер, чуцаьна хина бадяя тІа денкий хІаьмаш карагІдуьлраьр белгалбаьнна мегаьнаторашгІ. Мехка политически валдарах хьоаш дукаьш уж тоаста ца беш іаш бахьанна агитаторашна волитинформаторашна. Иштта, яьхь идеологически Іалаца яьр партийнна боаннабаьчча балха кинье хаддиина доккха дайъа доаналш хьаьоеІІа совхоза идеологически балха бІухай. Царех шоайрг а ладаьнна совхоза идеологически балха бІухай. Царех шоайрг а ладаьнна ваьнна ІаьдІалца общественнаш гІулаьт, дилла го вин я ях совхозе а корта а болх эгарра снабженнаца меттиге. Цудухьа чІоаргІа ладуьг1 ваьн іо яхачуьгІа, из ворхІ.

Кхай тІарча стаде механизаторашца кьамьаьлан де а царна саьнсардан бе а яна яр района культура цІен агитпроз. Цукца вар совхоза балдаьнна чІоаргІа сий деш вола тІема ветеран, КПСС чІен Саламов Абрешьин. Цо кьмаьл дир ялат ладедерашта советсни наьха патриотиниах, Сийлаьх - боккха Даймехка тІом лаьттача шерашца ший новкъостаца карагІдийнначь хуьрала гІулаьнех хьажІа. Кьоаг боллхой, специалисташ тІехьийхар цар ший граждансни денкарашг диъна кІоаьчІадаьр.

Йоккха опыт Іоаьо совхозе идеологически бІухоца, лаьхьа шоай пропагандистски балха гоазал, молларГа хьажІаш нахана чІоаргІаьгІа бурзам оттабе Іомалу.

А. КУМИЕВ.

СВЕКЛАШ ХЬУВКЪАЯЬЙ

Шалинчин районе «Шалинский» совхозе хІара дийнахьа ило біаь совгІа саг худ шекара свеклаш чуецаш. Хьажкаран машнаш тІа автопогрузчикашца воттаьнг Медаев Салахьарг, Идрисов Салахьарг ва. Балха норма тІехкоехаш ца еш ди ІІадаьхийташ царех хІарнно. Цхьабіиса, цкъаьа болх а доаладаш бус, кхай тІара ненар доаннхаче заводе свеклаш дІаьхьаьрна автомашнаш ца тоъаш.

—Шалинсни АТХ-ера нуг яйтай тхона уж, — йоах совхоза керттерча агронома Алиисултанов Іусмара. — Цхьабаьнца, тхоаг яраш а сарцаГІьаьхьчул тІехьаГІа уж кІоачаш болаш яц. Сиха болх бу шекара свеклаш хьоохаш боаннача волга. План 215 центнер йолаш, хІара гектара тІара 250—260 центнер йсал, Лерттіа болх бера Іешнгаьгіа. але кхы а нтт машнна езаргьа. Иэзал уж цхьаьнхьара яха ІІергаш лел хІана тІа боаннна кулгалдой.

Уж шера Дахьежка тІеъо аэар тоаа шекара свеклаш дІалца социалистически дахкар тІаьнйад боаннма коллективо, план ялхаІІта аэар тоаа йолаш.

Из культура ду боаннаме уж шера нитта дина хьувкъаьр таьвин е еоаш хІама дан. Шекара свеклаш кІарра йоккха опыт Іоаьо, хІаьта хІара шера гектара тІара 400 центнер а дуьхьгІа е уж чуецаш кІеззга вІеннш ец цу совхозе, хІаьта кьъьстта белгалдаьлца ена республике цІн хеанча кхаш ІІедедераш: Энглассов Совхунта, Исаева Хьавас, Мичураева. Дуьлйс, Бачалова Мединжас кулгалдераш.

Цар воаьхьоатаца Дахьежна шекара свеклаш дІаьлара цхьайтаьхьа пятилетка план дІх шера ялхачайнр совхозо.

ХІаньарчоа шекара свеклаш ешара дуьхьгІа Энгассова Сокъчисен цун новкъостийн я. ХІара гектара тІара 400 центнер совгІа йоал. Из хьоклан кхы а аьнхаГІа бе цу звеньоча гентарийнн Цацаева Зайнаб, Чикаева Зарай, Садуева Кемсий. Цар доал даьча кхай хІара гектара тІара ювьера лаьрхІача 500 центнер шекара свеклаш йоал.

С. АНСХАНОВ.
СССР журналистей Союза чІен.

● Болхлочун уйлам

ТХОГАХЬА А ХЬАХЬАЖА

Хьажкарта кулгалдо дерш хинчача дуьхьхьа балхашца ненгаьнаш а еш, кьаьнчаь хьайбаь помощникашца ремонтструкция йер тІе кІалхоа шин фирманнь. Со болх бан боаннма мушкетаьнна комплексе ца кІаьнь. Чухьа парикмахера, бІаьта болхлоцта, порките кибчаьнь кабинеташ, буфет, столовая а йолаш, хьайбаь ненгерий цІа хьаьдеаь. Дина кийчаьлл цІе уголок а. Цу чу — кІанда лаьбрь, магнитофон, телевизор, библиотека, сольфеджа хина маьн эоа кхы мел дер.

Масала, реконструкция ешаьнна бесна бесна ваьтта аппаратеш, хий молодер автоматаш оттайер. Уж ерриге тІемаш болх баш яц. Хьажкарта а сенна чулгалдо деттаьнна, хий а хьаьтІаьхьа дезаш да.

Хьаьбаьш ненгерий цІа дацьа хина коллективе культурно-бытовой хьаьнй йоаьсо хоре ювьаьнца. Цхьабаьца, тІехьарча хина гаттара мелбаьлийтаб ца бенн. Парикмахер Бетогова Надежда-ер тІаьо а кастмаста хуьл хо долчо. ХІаьта лорашта, ательне заирийнкоата, хорта ненгаьн болхлоцта тІаьнцаьга боаьгІа эмкъ бинбаьнна дуьсо за а. Конн вагонаьрнаьо а нетгаьхь мера гучебаьнна. Телевизорера кьоаьа а ешш хьажІаш, кІана аьчча, цІе уголан дуьхьгІоьчча хана кьаьйй хуьлаьнна. Нетгаьхь мера лаьйийлаьнна хиндж буфета мелаьрш а.

Комплексиэ мехка хьаьбаьш ненгерий боаьгІа боаьца поселоан а Дуьхьа берриг долаш ваьнна ваьнна цІе. Ко-нарта эшача гІулаьхьаьнна цей комплексе хоаьра ненгерийца мехкьа дезаш бе нах. ХІаьта ка поселоаьнна хьайбаьнна ненгерийца хала дицар колхозе кулгалхоаьца. Уж, тахан-кхоаьна хий хьайбаьнненгерийца, ялаьн, тхо пе а дезаш ієш бе.

Поселе кхоо хьайбаьй ешаьнна лаьрхІа цІе. Цхьабаьнца, цу чу берриг чулгІа ешш хьрийола ка нагсте лаьтІаьхьа таьлаш а. ХІана аьчча, чулгІаьнь а ерагьа е да дезаш дуьхьа балхаш да. Уж чамдаьрно ешш ец колхозе проектаьнна.

Дуьхьа гІоьтаьш кийсдоаьнйт производство а. Цкъа ваьнна хьаьнна, хьаьбаьнна дерзьо. Масала, комбайнаьш. Цхьа ена ахьтуе баьнкерашца дІа а ийца. Чечнийн-Ингушийн колхозе из хьаьнна ешаьнна, ца беш ієш бе. Цхьаьн хана доаьхьа ца кІаьнь баьнан долчаш дуьхьа хилаш цар ну шурца а.

Тхона гІаьгІуьа сурташ. Болх тІаьнна-кІорна тІаьнна, ца ненгерийца тІаьнна, ца ненгерийца хьаьнна тІе комплексе хуьцаьнна 12 заьвалучуьн, 10 зоотехник! Бакъда, эрганда-лаш кІеннс дац.

Цхьа кІоаьнна тІехьарча гІаьгІуьа да аз ненгерийца мел дуьсург: Болх дина бе, чурра ду-кхийта ийца, доаьнна партийца ийца, ваьнна кулгалхоаьца дезаш хьаьлдаьлаьрх хабра тайда хьаьбергийца, ненгаьн хаьна бенна та болхаьнна ненгерийца ешаьнна ду — ца а на тоаьлдер бахьна болийца а уж хуьл. Шерша сеолоа цІа хьаьдерх, тайп-тайна ца кабинеташ ешаьнна дацьа гІулаьнх, бокенний хьаьнийца а комисси ненгерийца хана мера уж хьа ца алле..

Фермера кІанДаьнна чу-бьаьна кІаьнна комплексе а уьзаш хий кІаьнь дезаш кхар цхьаьнна дерш а. Ко-№7 Массеев турба ю а йийца тІе дахна хьатІаьдаьдаьр мегаьнй кІ? Ву гІулаьнх тІаьнна дер дуьхьа кІаьнна кІаьнна колхозе проаьдеенна?

ХІаьнер ийца дагаьнна мера вовзаш болх ненгерийца ешаьнна мел эшар дале, хьаьо ото хуьгІер да тІеъгІаьн, ду уж хьаьнна суьнгаьл балх — ийца а дийца хьога дог дедоаьгІа, хьаьй сий а дуьхьгІа да бесен хуьл. Дерриг дІаьдаьлца, ца кІа дер дера кулгалийца мера ешаьнна ненгерийца ца хуьлй кІаьнна дерзьо. Ненгерийца хьаьдеа, болгІачоа бесна бенна ца, балхах хьаьчачерца хьаьстІа?

Колхозе правленгеан партийнгеан кІеззга мугьаьгІа тхогахьа а хьажьжа, ала бесен бар, тІа.

А. АМРИЕВА,
Сунжийн районе XX партсъезда цІерийн колхозе проблемийн ешурий комиссиен доькъош.

ВАХАРЦА ГІА БАХА

Тахан Ногч - Гіалгайче болх беш я 3 профессиональнийн театр, фидарийчин залаца аьлаьнна «Вайнах», краеведеьин музей, изобразительни искусствийн музей, 320 культурийн цІаг, клубн, 479 библиотека, музыкальни а культурийн - просветительн ч и учиннийн, 39 музыкальни а художественни а школа. 3000 творчески болхо чуоаьгІа ду учреждениеташ.

Цуа совгІа, вай республике я йоаьхьоной, художественийн, архитектурийн союзашца Профсоюза аьтаьн культура дворецашца, цІенош да. Бокиса низ да ца.

Республикерчу культурин искусствийн учреждениеташ дІхьаьл де интегрированнаьн дІа. Лаьхьа гІулаьнгаьн кІелигадаьн. 1982 шера вай Дахьен сгоаьце — Москве толаме чакхдаьлар Ногч - Гіалгайчен литературин искусствийн а ленош. Профессиональни коллективашца цхьана цига дахьа доацаьн бар Ножай-Юртовски, Назрановски, Совгурсни, кхыьа районашкара самодеятельни артисташ.

Творчески, гонзал лаьхьа йолаш соаьгІа Москве чакхдаьлар Х. Курдалова цІерагІча театра гастролаьн. Театро оттаьл «Ленинграда» яха спектакль РСФСР пачхьалкхийн премии сина белгалъяьккар.

1985 шера январь бетта Таганрог хинчача чеховийн пьесай фестивале лауреат а хиина цІерган театра Іа-ІІ-ерра гІулаьнгаьн.

Творчески хьажар айдена дуьхьа хьажаГІаьг хьаьр профессиональни а а любительни а коллективашца Котаьла ььхьа 40 шу дуьзйн ваьнгаьлара кийчуьча хана.

КПСС Ногч - Гіалгайн Обкомо бирос, Министрийн Совето, облсовпроф, ВЛКСМ обкомо баьл соцдан ихначаьн а бесн, профессиональна а самодеятельни а волаьнйнаьн шоаьн бесна балхах творческийн отчеташ вай къьлаьгІаьгІ коллективашца, организациеташца, учреждениеташца, дешгІа заведениеташ. Чинхьаьлад культура а къьлаьгІаьгІ а дешгІ, кагирской а политическийн а идейй фестивалийн конкурсашца. Самодеятельни художественийн, фотолюбителийн, прикладной а декоративни а искусства мастерийн выставкаш хинчаьнна. Ногч-Гіалгайчен самодеятельни художественийн 20 гаргга болх бахьийта хинчаьнна Москве хинчача Бруггросийскийн выставкие.

Республикина культурин вахарг йоккха событи хІаьнар йоталон хеталь чакхдаьлар къьлаьгІаьгІ художественийн культурийн хьаьлаьнна. Цига дахьа лоацаьн кІаьнна 4500 коллектив, 70 эзар саг ту а ноагІаьн.

Хьажарца айбар хьажаьнна низ, дуьхьа болхлой, молодежой, гІулаьнгаьн ваьн, студенташ, школьникаш юкъе а уьзаш, керда колленгиваьн хьайбар, хьалха хинчаьнгаьн чІоаГІаьйр. Хьажарарн доаьча хана дуьхьал юртаьн карча районашца, 98 керда коллективе хьайбар. Царна юкъе я Малгобекски УВР, Серноводски зоотехникум, Назрановски районе ГПТУ-27 хоровой коллективаш, «Чечнийн-ингушийн-ГІа» объединение, «Красный молот» завода ДІх, Назран-Кертера хьажарна ансамбляш.

Хьажарна дина ювьчьаьна ЯгІ Ножай - Юртовски, Урус-Мартановски, Сунжийн Малгобекски, Шелковской районий коллективаш. Ла-ІІ-ера ЯгІ цар гонзал, сценически культура, хьокхача программашца, тайп - тайнара жанраш яр.

КъьлаьгІа хоза хетаьл ььежар нах Сунжийнна, Малгобекски, Шелковской районий хоровой, Назрановски, Совгурсни районий хаьхара. Ножай - Юртовски, Грозненсан районий струнни а а-чкальни а коллективашца хьажача программашца.

Хьажаьте а, шоай таронна хьежаьнна ювьчьаьна ЯгІ Ачхой - Мартановски, Надтеречни, Веденски районий коллективаш.

ХІаьз, хьажар чакхдаьлар начуьл Іехьаьгіа цхьаьйта выводаш а йийца. Республикерча культурно-просветительни учреждение ца бисза пайда эцаш йолчу материальни базах. Масала, дина хьал долаш да Малгобекски городской культурин Ца. Кхметтел профессиональни коллективаш а болх бана мел эшар да ухьаьна. Хьаьта а, цоа пайда эцаш, ца бесзача тайнара болх белгалаьнна йолчьаьна дІьхьаьдаьн ухьаьна.

Иштта дина материальни база йолаш я ду районе. Дечаьнна, Сунжийн районе Аршерра, Надтеречни районе Бенк-Юртаьра, Назрановски районе Ньысар-Кертера клубийн учреждениеташ. Цхьаьзда, эсала пайда эц цар шоай таронех.

Культурин искусствийн учреждений болх дина ювьчьаьна дуьхьа, за кадровий профессиональна а идейни а кийчаьнь хьажарца. Таханарча дийнахьа, халакетр а, клубийн болхлоцта юкъе ІІеІІаьрна ваьн ешаьнна ца йолаьнна галмастра болх бен бина нах. Ту гІулаьнгаьн эгарра хьалха бесне я райоркомийн культура отделан культура министерство. Ма хулла сихгІа мукъаьлийнна бесна болх бе бесаьм бохьаьнна, практически новкъостаца ца лела болх бесаьн а бесаьн болча наьха.

Клубийн учреждениеш кадрашца іалаьнгаьнна аттаьгІу ліаьх дац. Царех ахьаьн сийГІа бераьн ду Гіулаьнгаьн эшар образованийн йоаьцаьн бе. Дуьхьа лела болхаьрг Дібубча — ешаьнна ешаьнна ца. Цкъа ваьнна хьаьнна, хьаьбаьнна дерзьо.

Цхьа ена ахьтуе баьнкерашца дІа а ийца. Чечнийн-Ингушийн колхозе из хьаьнна ешаьнна, ца беш ієш бе. Цхьаьн хана доаьхьа ца кІаьнь баьнан долчаш дуьхьа хилаш цар ну шурца а.

Тхона гІаьгІуьа сурташ. Болх тІаьнна-кІорна тІаьнна, ца ненгерийца тІаьнна, ца ненгерийца хьаьнна тІе комплексе хуьцаьнна 12 заьвалучуьн, 10 зоотехник! Бакъда, эрганда-лаш кІеннс дац.

Цхьа кІоаьнна тІехьарча гІаьгІуьа да аз ненгерийца мел дуьсург: Болх дина бе, чурра ду-кхийта ийца, доаьнна партийца ийца, ваьнна кулгалхоаьца дезаш хьаьлдаьлаьрх хабра тайда хьаьбергийца, ненгаьн хаьна бенна та болхаьнна ненгерийца ешаьнна ду — ца а на тоаьлдер бахьна болийца а уж хуьл. Шерша сеолоа цІа хьаьдерх, тайп-тайна ца кабинеташ ешаьнна дацьа гІулаьнгаьн, бокенний хьаьнийца а комисси ненгерийца хана мера уж хьа ца алле..

Фермера кІанДаьнна чу-бьаьна кІаьнна комплексе а уьзаш хий кІаьнь дезаш кхар цхьаьнна дерш а. Ко-№7 Массеев турба ю а йийца тІе дахна хьатІаьдаьдаьр мегаьнй кІ? Ву гІулаьнгаьн тІаьнна дер дуьхьа кІаьнна колхозе проаьдеенна?

ХІаьнер ийца дагаьнна мера вовзаш болх ненгерийца ешаьнна мел эшар дале, хьаьо ото хуьгІер да тІеъгІаьн, ду уж хьаьнна суьнгаьл балх — ийца а дийца хьога дог дедоаьгІа, хьаьй сий а дуьхьгІа да бесен хуьл. Дерриг дІаьдаьлца, ца кІа дер дера кулгалийца мера ешаьнна ненгерийца ца хуьлй кІаьнна дерзьо. Ненгерийца хьаьдеа, болгІачоа бесна бенна ца, балхах хьаьчачерца хьаьстІа?

Колхозе правленгеан партийнгеан кІеззга мугьаьгІа тхогахьа а хьажьжа, ала бесен бар, тІа.

А. АМРИЕВА,
Сунжийн районе XX партсъезда цІерийн колхозе проблемийн ешурий комиссиен доькъош.

«НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИЙ КОНСТРУКТОР», «НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИЙ ТЕХНОЛОГ» ЯХА СИЙЛАХЬА ЦІЕРАШ ОТТАЯРАХ ДОЛА

Нохч-Гіалгіай АССР Лаьхьхьарча Совета Президиумна

УКАЗ

Нохч-Гіалгіай АССР Лаьхьхьарча Совета Президиумна **сецна** бу:

1. «Нохч-Гіалгіай АССР Лаьхьхьарча Совета Президиумна «Нохч-Гіалгіай АССР заслуженни технолог» яха сийлахьа цІерашца оттаде.

2. «Нохч-Гіалгіай АССР заслуженни конструктор», «Нохч-Гіалгіай АССР заслуженни технолог» яхьа сийлахьа цІерашца оттаяьнна положенин тІе.

Нохч-Гіалгіай АССР Лаьхьхьарча Совета Президиумна председатель Х. БОКОВ.
Нохч-Гіалгіай АССР Лаьхьхьарча Совета Президиумна секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1985 шера 25 сентябрь

«НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИЙ КОНСТРУКТОР», «НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИЙ ТЕХНОЛОГ» ЯХАЧА СИЙЛАХЬА ЦІЕРАХ ЮЬЛА

ПОЛОЖЕНИ

1. «Нохч-Гіалгіай АССР заслуженни конструктор», «Нохч - Гіалгіай АССР заслуженни технолог» яха сийлахьа цІерашца Нохч-Гіалгіай АССР Лаьхьхьарча Совета Президиумо ду конструкторскийн технологийн организацей, билма-тохкамсн проектийн учреждений, производственийн Іилма - производственийн объединенейн предприятийн болхлоцта шоай технико - экономическийн хьожашкина дилдаьна дуйнен тІа эгарра лаьхьгІа бовранта кхочаьнна йолаьнна тетара керда тІехьффективни техниккийн технологийн ешйчьечен юкъеьъоьчен тІехдаьнна доккха дахьа дацьаьхь.

2. «Нохч - Гіалгіай АССР заслуженни конструктор», «Нохч-Гіалгіай АССР заслуженни технолог» яха сийлахьа цІерашца ду конструкторский технологийн организацейн, Іилма - тохкамсн проектийн учреждений, производственийн Іилма - производственийн объединенейн предприятийн шоай технико - экономическийн хьожашкина дилдаьна дуйнен тІа эгарра лаьхьгІа бовранта кхочаьнна йолаьнна тетара керда тІехьффективни техниккийн технологийн ешйчьечен юкъеьъоьчен тІехдаьнна доккха дахьа дацьаьхь.

3. «Нохч-Гіалгіай АССР заслуженни конструктор», «Нохч - Гіалгіай АССР заслуженни технолог» яха сийлахьа цІерашца ду ненгерийца, производственийн Іилма - производственийн объединенейн предприятийн шоай технико - экономическийн хьожашкина дилдаьна дуйнен тІа эгарра лаьхьгІа бовранта кхочаьнна йолаьнна тетара керда тІехьффективни техниккийн технологийн ешйчьечен юкъеьъоьчен тІехдаьнна доккха дахьа дацьаьхь.

4. «Республиканна хьалхьхьа дика хІамаш карагІдуьлраьр» яха ньыьха тІа йоаллаьр ацах кьыьха аьтта оагІорьаьхьа йоаллаьр, хІаьта уж сийлахьа цІерашца а СССР орденаш а ду ньыьха хуьле, царна лаьхьа йоаллаьр.

Нохч-Гіалгіай АССР Лаьхьхьарча Совета Президиумна секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

ЛЕНИНГРАДСКИ ОБЛАСТЬ. «Интенсификация-90» яха территориально-отраслевой программа чакхдоьхьаьна онда даьна хоаг «Киришинефтеоргсинтез» ЯхачА производственийн объединене колленгиво. Иоькха опыт Іоаьхьй технологически процессашца интенсификация, болх беш болча установка ешаьнна реконструкция яра, ремонт е ца еаьш цар болх беш йоаьнна ка ІІаьхьара чотах продукци дукхагІа архендаьрах цуьн дикаьл тоаьрах. Масала, хІаьзарча ЭВМ-ий новкъостаца плана боарматаГІа чакхйоаьхьа я процессий автоматикаьн, телемеханикаьн йоаьа управленеьн. Управленеьн еш йоаьа машинаьн кьъьйолаьлаьй дукхагІйоаьча крупнотехнийн установкашна. Юкъаьнца межкдаьгІа чакхдоьхьаьча АТ № 2 ялаьча духхьаьл цхьаьн установке ЭВМ оттаярах шера хуьла пайда 350 аьзар сома ба.

СУРТА ТІА: юхььаьнца межкдаьгІа чакхдоьхьаьча АТ № 2 ялаьча оператийнн установке ва воккхаГІаьола оператор Алексей Пальчоснин (ььттеьа) оператор Александр Антонович.

О ПОРОХОВНИКОВА суртаьр. ТАСС фотохроника.

Эскаре ГІулаьнх ваьн шеннеьн кхы хьа ца луьш Грозненски автонин депо балха вода Джаватхиен Руьмит.

Ха дІайодар. Кьоначу болхлочу да тІехьа дукхагІа ховш карарчаьйора ше ненжача профессие кьайлаьнш.

ХІаьзг ваьна балха гоазал хьажарх молларГа ГІулаьнх ььжкъаьстен тешнаьмен хоачашцен вола ІІаьмгІа саг, чарпий дела ремонтийн бригада кулгалхо ъа.

Из нерте латтача бригада цхьа ди дІадаьхийтаьн сменнин норий тІехьоачаьш ца еш. Цудухьа автонин депо ваьнна кача социалистически ляьле хьаьхьле лелаьш хьийолаГІа цун бригадин.

Шена цаьй ГІулаьнх ихоачашцен хьажаГІа Джаватхиев, газан хьалха депутатий Грозненсан городской Совета депутат а, автонин депо ВЛКСМ комитета секретара заместитель а ва.

СУРТА ТІА: Р. Джаватхиев.

З. БАТЧАЕВА суртаьр.

СОВЕТАШ ПРОФСОЮЗАШ: ГІУЛАКХАШ ЦХЬАНА МИШТА ЛЕЛАДУ ЦАР

Советски демократи

«Тхо, тоннель йоькхьаьнна ялаьш дуьхьа болха тах еаьна да: юкъара ГІулаьнх ца-ший оагІорьаьхьа, ший средстваьца ду ваьн», — йоах пачхьалкхийн Іаьдала мотттигашкарча еоаьнна йолаьнна ГІулаьнгаьн ерриге Витебски областийн Совета исполкома председатель КУЛАКОВ Владимиран.

— Тхона, мотттигашкарча Іаьдала органийн ваьнаьлаьта, — йоах дуьн цо, — профсоюзашца доттаГІаьлло ГІо ду социальни деГІаьнхара пачхьалкхийн планаьн ешаьнна ешаьнна ца. Из ГІулаьнгаьн ерриге ГІулаьнгаьн ваьнна ца е ювьк группаьна ешаьнна, уж кийчаГІеттаьрна, кхыьеетах дукха чайн-тайнара проблемаш толаме ньъстаье. Царех цаГІ а ешаьнна йоаьча ньъа мотттигашкарча ньъьлет ву.

Цін ду хьалха исполкома заседане тІа депутатийна профсоюзийн органийн ваьнаьшца цхьана ГІаьнйшар юрташца ньъа чубача мотттигашкарча ньъьлет ву. Цхьаьнна ньъьстаьнна ГІулаьнгаьн ерриге программа. Дагалаьнар ньъта дар: финансирование дуьхьдуьйла тарочех пайда а ийцеш — дуьхьда пачхьалкхийнчо еча ассигнованеех, колхозийн совхозийн, хІаьта ньъта агропромышленни комплексашца юьзаьннача министерстваьт средствех — юртийн сурт хуьца, цига традиционни юртаннарга кагий цІенош я да деш. ХІаьнарчу хІара коттеджаш хьал а еш.

Мотттигерча ГІишлоьнчеьа организацей балха ешаьнна ІІаьш дуьхьда болха тах да оаьна дер, амма хІаьрагье ца-ший оагІорьаьхьа, ший средстваьца ду ваьн», — йоах пачхьалкхийн Іаьдала мотттигашкарча еоаьнна йолаьнна ГІулаьнгаьн ерриге Витебски областийн Совета исполкома председатель КУЛАКОВ Владимиран.

— Тхона, мотттигашкарча Іаьдала органийн ваьнаьлаьта, — йоах дуьн цо, — профсоюзашца доттаГІаьлло ГІо ду социальни деГІаьнхара пачхьалкхийн планаьн ешаьнна ешаьнна ца. Из ГІулаьнгаьн ерриге ГІулаьнгаьн ваьнна ца е ювьк группаьна ешаьнна, уж кийчаГІеттаьрна, кхыьеетах дукха чайн-тайнара проблемаш толаме ньъстаье. Царех цаГІ а ешаьнна йоаьча ньъа мотттигашкарча ньъьлет ву.

Цін ду хьалха исполкома заседане тІа депутатийна профсоюзийн органийн ваьнаьшца цхьана ГІаьнйшар юрташца ньъа чубача мотттигашкарча ньъьлет ву. Цхьаьнна ньъьстаьнна ГІулаьнгаьн ерриге программа. Дагалаьнар ньъта дар: финансирование дуьхьдуьйла тарочех пайда а ийцеш — дуьхьда пачхьалкхийнчо еча ассигнованеех, колхозийн совхозийн, хІаьта ньъта агропромышленни комплексашца юьзаьннача министерстваьт средствех — юртийн сурт хуьца, цига традиционни юртаннарга кагий цІенош я да деш. ХІаьнарчу хІара коттеджаш хьал а еш.

Мотттигерча ГІишлоьнчеьа организацей балха ешаьнна ювьрать де ший бокъо хилараГІа областийн Совета Іаьдалгьаьлъ юрташца хьалъо тІишлоо ваьзаш балхах ешаьнна ца. Цо

Вай лоалахой болча

ДОТТАГІЛЕН ЦІА

Орденоносиде Ленин майдан тІа хьедийлад Доттагілен ціа. Къаьсттаьмашкий идейно-политическийн, интернационалийн, патриотическийн хьехтан балара воьсьстал дерзда цо. Воккха пайда лургеш ер хьалхлуьйн бокІгІаьчу тІекъеннан.

Хоьш ма хиллара, республике бахьан ба 60 ханнан яьхьаш. Доттагілен цІено новьчьостал дерзда тайп-тайпарга кьамех болх ших хьотабе, социальнаьмашта телламаш дІаготІа, ленинскийн кьамий политика наьхаديناگІа дІаоьхьийта. ВІаматІгІехьа материалашца нахъаьрчьа ахетам балара балха; революционийн, тІема, къаьсттагА традицин дІайоьжийта.

Советий Іаьдин дьахкаьнна ханна дена Кьуьдбеседа-ХІирий республике бахьана къаьсттагІоьхьта новьчьостал деш ІаьдаьхьаьгІ дерзда ер-мехкий декхарш хьоачьашца, сийленна КПСС XXVII съезда сийленна вахчьедалар духьа» яьхьа тешех.

Партийна, комсомольскийн, экономическийн, массовийн формийн дешарга итогаш яра, кердча шера ях нийчо, де дешарш белгалдалдара чІоагІа аьтуо болаш хІама да пропагандиста да дешдеда. Иттаьйна хоьш ма хиллара, чаьхдоьхьех политдешарга кердда цу лоьмга дІаоьхьалу, яхаш хьалІаоттаьча шоьтта дийнахьа. Цу тІулаьхьа 28 сентябре Наьрановскийн СУПТУ-14 Мамайскийн районера берригга хІама бал аьнна пропагандисташ. Цар болх дахьхьала бувшаш. ДІаоьрча хана уш ший балхо тІа мехьалла йоалаш хилар лоьш дег тІера лоьца баьккхар парте Іаьрановскийн районна секретара Л. Б. Амерхановас.

Совхозарча дешарга шера тІекъьхьара заьвахьаш чаьхььлначча хаьна денз талан хьалІаоттаьча лаьрхІа школаш, семинарийн группаш вІашагІйоьхкаш, пропагандистийн кадраш чоагІаъшо а цар нийчо лаьхььеш а хиннай районна партийнийн, профсоюзийн, комсомольскийн организацийн. Кьаьрчьарга гарех чІаьзар, кІаьрга хьаьхьагаьна молаьттаьна, дешарга заведене, культура учреждене балха специфийка терпал а еш, ІоагІо нурс белгалдаьннеб хьаьхьагаьна Шеча Байрахьа орден лелаьсш вола Деньмухьанов Махьмад, Магомадов Альвад, Гаьбиев Іийса, ІоагІа балха опыт йола Махьдиев Аьдам, Эскиров Ахьмед, кхьебаран.

— Шо теха бешре уьш шера йіа хьар тоьш бешдарашца дукхагІа дохка тарошаш йолаш ер хо бригаде, — йоьх директора. Цо хьаьда хІама ца хоташ хІаьнІйна Іаьдаьн Шаірдин Газалиев Хасмохьадаьн кулгалдеча бригадаьл 71 гектара тІера поьмидорашн парсиаш.

...Бригадашца ваьнг ийоьчча социалистически хьье хьалха я КПСС члена Джамбекан Мазе кулгалду № 1 ер. 48 гектар хьалха кхаІ тІа поьмидорашн, парсиаш, кьабачаш хьалкеньйй цуьн бохлоша. Шера планагІа хІара гектара тІера даха деза бахьдаьрарш 180 центнер доьлш, цар хІаьнсле дахьаьл 230 центнер. Специалистаьш яхачох из цифра Іаьнхоьн чаргІ 280 — 300 центнера. 20 сентябрь хьалІаоттаьчаьн бригадо иІоачьашкий шера йіаьн. Болхлоьнца кьье хьаьстта белгалбаьннаьн ка совхоз іойилаьча гІоне хьаьнала пхььеьгаьн йола Сосланбекова Эсет. КПСС член Чалаева Зарган, Машиева Эсет, кьебаран.

Дийн болх бу Дадаев Махьмада кулгалдеча № 6 йолча бригадерча болхлоша а. Цо ер планагІа йолча боагІаьрашца 8.10 тоьн йолаш цар хІаьнлле дІеенна 950 тоьн поьмидорашн. Бригадирца доьш деннад 1200 тоьн йолаш.

Мамаев Аьзамбекан кьаьлг бригадерчу дуккхача болхлоша. Кьаьстта дина болх бу Дадаевна шера «Знак Почета» яьхьа орден еннаьн. Марзоев Іаьнхьа, звеньевой йолча Джамбекова Райната, Марзоева Белитас, Коврин-саева Раьнас, кІаьбарашца. Цхьа ер Дадаевйийн цаьрех хІаьрне юьчьера лаьрхІаьча балха нормаш 180—200 процент кІоачаьна ца еш.

— Берригаьлгаьнна чох яхачам а хиннаьна сатийна Іоховша дага дад тхо, — йоьх С. Кіреева. — Интенсивен технологех кулгалдеш хьаьл а кхеен, астраханскийн методах мо могта пайда эца хьоьнарга тхо. Цо таро хулийт хьаьна балхаьнна механизмаш а еш, лоьацьа воьхьа хьаьнкъан чуйІца баккхе. ТІаннха тха иш іІаьхьоачарг ба шера 15 хьар тоьш бахьдаьрарш паччаьлкьеннаьна дохка.

С. АУШЕВ.

СУРТА ТІА: звеньевой Джамбекова Райнат.

Н. ПЛИЕВА сурт.

• Политдешара системе керда дешара шу дІадолалур

«Малгобекнефть» НГДУ барттийначь коллективе дІоьхьа ковхьа ма управление начальника заместитель Албогачиев БІечо Белан. Массаие сий деш, доьахІаьн саг ва из. Ше уьхьаьа къаьсттагА дукхаьна перанна пропагандист а йолаш дуьхьа ихетама-политическийн болх баьв Белана.

Шийн лекцеьна, лаьдувІаьрашца еча семинарехь заьвахьеш, нахаьда дагавуьлаьчеча беседийна дуьхьа дуьш це советски яьхьарг хьисана сеаьнна, партеен правительствен доьахІаьмеча решений чулоьдаьмех, уьш ихочьаьнна де дедарех дуьш мехьдаьтІаьхонца, хьалхьарча хьуна дозкий декхарш ихочьаьнна, сийленна КПСС XXVII съезда дІа-ваьнна.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХЬАЛХХЕ КИЙЧО ЯЬ

Талхаьі ыыитчесеи проеведеие ерриеча звеньевка Дідолалур дьалхара заьвахь. Из массаеаьхь чаьхйоьлах «Ерриеча тарошаш ихочьаьнна — 1985 шера плаиа социалистически декхарашца толаие ихочьаьнна, КПСС XXVII съезда сийленна вахчьедалар духьа» яьхьа тешех.

Партийна, комсомольскийн, экономическийн, массовийн формийн дешарга итогаш яра, кердча шера ях нийчо, де дешарш белгалдалдара чІоагІа аьтуо болаш ІІІма да пропагандиста да дедеда. Иттаьйна хоьш ма хиллара, чаьхдоьхьех политдешарга кердда цу лоьмга дІаоьхьалу, яхаш хьалІаоттаьча шоьтта дийнахьа. Цу тІулаьхьа 28 сентябре Наьрановскийн СУПТУ-14 Мамайскийн районера берригга хІама бал аьнна пропагандисташ. Цар болх дахьхьала бувшаш. ДІаоьрча хана уш ший балхо тІа мехьалла йоалаш хилар лоьш дег тІера лоьца баьккхар парте Іаьрановскийн районна секретара Л. Б. Амерхановас.

Совхозарча дешарга шера тІекъьхьара заьвахь чаьхььлначча хаьна денз талан хьалІаоттаьча лаьрхІа школаш, семинарийн группаш вІашагІйоьхкаш, пропагандистийн кадраш чоагІаъшо а цар нийчо лаьхьеш а хиннай районна партийнийн, профсоюзийн, комсомольскийн организацийн. Кьаьрчьарга гарех чІаьзар, кІаьрга хьаьхьагаьна молаьттаьна, дешарга заведене, культура учреждене балха специфийка терпал а еш, ІоагІо нурс белгалдаьннеб хьаьхьагаьна Шеча Байрахьа орден лелаьсш вола Деньмухьанов Махьмад, Магомадов Альвад, Гаьбиев Іийса, ІоагІа балха опыт йола Махьдиев Аьдам, Эскиров Ахьмед, кхьебаран.

— Шо теха бешре уьш шера йіа хьар тоьш бешдарашца дукхагІа дохка тарошаш йолаш ер хо бригаде, — йоьх директора. Цо хьаьда хІама ца хоташ хІаьнІйна Іаьдаьн Шаірдин Газалиев Хасмохьадаьн кулгалдеча бригадаьл 71 гектара тІера поьмидорашн парсиаш.

...Бригадашца ваьнг ийоьчча социалистически хьье хьалха я КПСС члена Джамбекан Мазе кулгалду № 1 ер. 48 гектар хьалха кхаІ тІа поьмидорашн, парсиаш, кьабачаш хьалкеньйй цуьн бохлоша. Шера планагІа хІара гектара тІера даха деза бахьдаьрарш 180 центнер доьлш, цар хІаьнсле дахьаьл 230 центнер. Специалистаьш яхачох из цифра Іаьнхоьн чаргІ 280 — 300 центнера. 20 сентябрь хьалІаоттаьчаьн бригадо иІоачьашкий шера йіаьн. Болхлоьнца кьье хьаьстта белгалбаьннаьн ка совхоз іойилаьча гІоне хьаьнала пхььеьгаьн йола Сосланбекова Эсет. КПСС член Чалаева Зарган, Машиева Эсет, кьебаран.

Дийн болх бу Дадаев Махьмада кулгалдеча № 6 йолча бригадерча болхлоша а. Цо ер планагІа йолча боагІаьрашца 8.10 тоьн йолаш цар хІаьнлле дІеенна 950 тоьн поьмидорашн. Бригадирца доьш деннад 1200 тоьн йолаш.

Мамаев Аьзамбекан кьаьлг бригадерчу дукхаьна болхлоша. Кьаьстта дина болх бу Дадаевна шера «Знак Почета» яьхьа орден еннаьн. Марзоев Іаьнхьа, звеньевой йолча Джамбекова Райната, Марзоева Белитас, Коврин-саева Раьнас, кІаьбарашца. Цхьа ер Дадаевйийн цаьрех хІаьрне юьчьера лаьрхІаьча балха нормаш 180—200 процент кІоачаьна ца еш.

— Берригаьлгаьнна чох яхачам а хиннаьна сатийна Іоховша дага дад тхо, — йоьх С. Кіреева. — Интенсивен технологех кулгалдеш хьаьл а кхеен, астраханскийн методах мо могта пайда эца хьоьнарга тхо. Цо таро хулийт хьаьна балхаьнна механизмаш а еш, лоьацьа воьхьа хьаьнкъан чуйІца баккхе. ТІаннха тха иш іІаьхьоачарг ба шера 15 хьар тоьш бахьдаьрарш паччаьлкьеннаьна дохка.

С. АУШЕВ.

СУРТА ТІА: звеньевой Джамбекова Райнат.

Н. ПЛИЕВА сурт.

ПХЕ ШЕРА — ШИ ПЯТИЛЕТКА

План 6450 тоьн йолаш 9000 тоьн бахьдаьрарш паччаьлкьеннаьна дохкар — ніитІа да Грозненский района «Заря» яьхьа совхоз пІаьхьагаьнна ух шера пІоаьлта хьалхьаьнна оттадь декхарашца. Цхьаьйта бригада я хІаьнз боьхьаьна иІаьнарш хьаьнкъан чуьнца. Цар вахчьедалар дІаеннад 5000 тоьн гаргІа бахьдаьрарш.

Уж да дойтаьн чуьнара доьаттаьеча кьоьсаьне хьалхьаьтта бригадех дуьнан эгарг хьалха Эдильханов Эдуллина дІа йоаьнх совхоз нартборо секретара Хасанов Ибрахьмах. Из пийса а ца. Ше цу боьхьаье бригадаьлла болх бечь б шера дІаен а йлан ТІехьхоьачаьрщо хьаьеаьр из. ЦхьаьйтаьлгІа пятилетка плян цин шерен из шерен кІоачаьнчьеьл коммуниста Эдильханова бригада. Хьаьта, шийтІаьлгІа пятилетка уьш шера кІоачаьнчьо.

— Уьш шера тІа бригадо ледаеш я 60 гектар поьмидорашн я гектар парсиаш. Нарсий плян 126 тоьн ях тІоьна, сентябрь хьалІаоттаьн ойла Іаьеннай 200 тоьн. Кхы а 20 тоьн діалургІье ух, — йоьх Эдуллина. — Хетаргаьна, поьмидорий плян 150 процент кІоачаьнчьеьрг. Уьш шера планаІ совгІа оаьа діа мел кургдоьна бахьдаьрарш кІоаттаьлгІа. пятилетка хотаГІа хурда тІа, — тІаьтох цо.

Мишта вІашТІехьдоьл цу бригада йоьтта боьхка толам бахька? «Заря» совхозе эгарга йоьккхаГчарех я ЭдильханоВа кулгалду нохер ворхІ йола бригада. Кхоьаткъа гаргга гаг ва цигА болх бешбахьдаьрарш чуьнца хана уш ахьа я дукхагІа хуьл. Цар ях хІаьрнца ноьх дуьнн, царна эцаьр фуд ха, цар хьаьтаьш кІоачаьнчьеьл. Эдильханна лаьтта декхарашца яхоьчьашдарг уьш. Сергейбаьхьа хоьца воьа кулгалдеш, организатор, хьехамча ва Эдильханов. Йоькха и опыт лелаьдаьр ший белка оьмат. ТІаьаьь ніийта цу дьаьнад хотаГІа боьхаьне цо болх бу, дарех бахьдаьрарш ледаьеча — кІаьлйтта ву. Цийй опыт, гонзал хамаьрна дІаьу ко бригада членаьта. КхоьаГІа цу да цун бригадо коллективийн подрядаГІа хьаьстта. Бригада болх беш я цхьаьтта сатах лаьтта совет. Цу совете гІолла кулгалду дерригача балхаьта.

Эдильханова дина ихетаду агротехническийн мероприятеш нийса чаьхььлначча, техникех бисза я нийса а пайда эцаьна мара бригадо тодаьн доьахІаьргбоьаьнІгІа. Цудухьа ший доьалхьарча хиЙ дечтача машинех, МТЗ-80 яхача марках болча шин тракторах, царна тІекъа тІесача техникех бисза пайда эца.

— Болх ніитта оаьа ца боре 68 гектар кулгалда лаьтта тІера бонкка хьуьнкъан чуйІе тха вІашТІехь а даргдаьар, — йоьх Эдуллина. — Дуухьал культураьн ворхІаьха-барттІаьна пиккх еза, Іаьнка хьаьдаьрарштта молхьаьетта еза хІара ахи ди массаьа доал, ший дечна дезо.

Лаьттаьнцара кьоьаьтам б з з ш ях ба Эдильханова бригадера баьрш. Царна кьье а белгалбаьннаьн бригада ветеранаьш, кагрлой хьехьачаьр йола Хь. Умаров, А. Умаров, Н. Нагермаьнов, М. Арсаева, З. Бахаева, М. Эдильханова кхьебаран. Бартийна, кьаьстаьна дисциплина заьхьа йолаш бехтокхаьн хьехабех кьаьхьегаьн коллектив я из. ХІаьта, цо болх дикаГІа бергбоьаьн доьна хьаьаьн кхийбаьрга дерригА я ду бригадера Эдильханова.

ХІаьнз бахьдаьрарш чуьнца хана дина салаГІара кІоаьде яьй. Дешийнйи салоГІаьа заьна ланка пандар ба, тохх фата я. ХІаьта бригадера хІара болкхоьоа 200 килограмм кІа, боагаьбе кІора, ший доьаьн кхаьа доьаьар ху совхозо.

К. ЮСУПОВ.

МИШТА КХОАЧАЩДУ ДЕКХАРАШ

ЦХЬОАГІО ЙОЛАШ БА

Эгтара дуккагІа помидорашн горощекн а йолаш 700 гектара тІа тайп-тайпара бахьдаьрарш хьалкхедаьл Ачкой - Мартановскийн совхозе кхаш лелаьдерашн.

ЦхьаьйтаьлагІа пятилетка цхьа цу дІадаХитадаьл цар паччаьлкьеннаьна уж дохкора плян дикка тІехьхоачаш ца еш. Теламе кььсет уьш шера а. Иштта, 25 сентябрь хьалІаоттаьн діаеннад 7600 тоьн бахьдаьрарш, шера планагІа доьхи доагІарашн 10900 тоьн йолаш.

— ХІаьнчуьн тІекъаГІа 1600 тоьн поьмидорашн, 2000 тоьн кІачьн сеаьлаьш, 150 тоьн яьйхьаьн дІайохьийтаГІа оаьа консервийн заводашкеьн «ГермодосовциторгА» тикашшен, — йоьх совхозо директора Гиреев Султана. — 11350 тоьн хурда уьш шера лаьдеьна бахьдаьрарш. ТІаьнна цхьаьйтаьлагІа пятилетка планаІ совгІа декхараш 3367 тоьн а хул.

Мишта бахькхаб совхозо кхььлоачахкина ма толам? Цхьаьйта бригадера болхлой бе коллективийн подрядаГІа хьаьнна кхььеьгаьн. Агронома Садулаева Валентинах кулгал а деш, дерригА балхаьн дерригА чаьхдьаьлар. Кьаьстта белгалбаьннаьн доГІам кььсаьне кхаьта хьаьн дийтта Махьмадиев Аьюб, Сосланбеков Іаьдаьрарш, Хайдаров Шеьадн, Абдурахманов Садмонас.

Бахьдаьрарш хьаГІадаьлла ГІоне ух чуьца доладаьлалца опрыскиватеаьнца молхьаьн еттаьн ший сменийн болх бийр вонкагІаьолча агронома Гезуев АДлана кулгаьдеьн хьаьнна механизаторашца. Царна юьхь кьаьстта белгалбаьннаьб кхььеьгаьна Шеча Байрахьа орден лелаьсш вола Деньмухьанов Махьмад, Магомадов Альвад, Гаьбиев Іийса, ІоагІа балха опыт йола Махьдиев Аьдам, Эскиров Ахьмед, кхьебаран.

— Шо теха бешре уьш шера йіа хьар тоьш бешдарашца дукхагІа дохка тарошаш йолаш ер хо бригаде, — йоьх директора. Цо хьаьда хІама ца хоташ хІаьнІйна Іаьдаьн Шаірдин Газалиев Хасмохьадаьн кулгалдеча бригадаьл 71 гектара тІера поьмидорашн парсиаш.

...Бригадашца ваьнг ийоьчча социалистически хьье хьалха я КПСС члена Джамбекан Мазе кулгалду № 1 ер. 48 гектар хьалха кхаІ тІа поьмидорашн, парсиаш, кьабачаш хьалкеньйй цуьн бохлоша. Шера планагІа хІара гектара тІера даха деза бахьдаьрарш 180 центнер доьлш, цар хІаьнсле дахьаьл 230 центнер. Специалистаьш яхачох из цифра Іаьнхоьн чаргІ 280 — 300 центнера. 20 сентябрь хьалІаоттаьчаьн бригадо иІоачьашкий шера йіаьн. Болхлоьнца кьье хьаьстта белгалбаьннаьн ка совхоз іойилаьча гІоне хьаьнала пхььеьгаьн йола Сосланбекова Эсет. КПСС член Чалаева Зарган, Машиева Эсет, кьебаран.

Дийн болх бу Дадаев Махьмада кулгалдеча № 6 йолча бригадерча болхлоша а. Цо ер планагІа йолча боагІаьрашца 8.10 тоьн йолаш цар хІаьнлле дІеенна 950 тоьн поьмидорашн. Бригадирца доьш деннад 1200 тоьн йолаш.

Мамаев Аьзамбекан кьаьлг бригадерчу дукхаьна болхлоша. Кьаьстта дина болх бу Дадаевна шера «Знак Почета» яьхьа орден еннаьн. Марзоев Іаьнхьа, звеньевой йолча Джамбекова Райната, Марзоева Белитас, Коврин-саева Раьнас, кІаьбарашца. Цхьа ер Дадаевйийн цаьрех хІаьрне юьчьера лаьрхІаьча балха нормаш 180—200 процент кІоачаьна ца еш.

— Берригаьлгаьнна чох яхачам а хиннаьна сатийна Іоховша дага дад тхо, — йоьх С. Кіреева. — Интенсивен технологех кулгалдеш хьаьл а кхеен, астраханскийн методах мо могта пайда эца хьоьнарга тхо. Цо таро хулийт хьаьна балхаьнна механизмаш а еш, лоьацьа воьхьа хьаьнкъан чуйІца баккхе. ТІаннха тха иш іІаьхьоачарг ба шера 15 хьар тоьш бахьдаьрарш паччаьлкьеннаьна дохка.

С. АУШЕВ.

СУРТА ТІА: звеньевой Джамбекова Райнат.

Н. ПЛИЕВА сурт.

Дуьхьал дехьара

ДУНЕ ЦХЬАН КІНРАГІА

ХАЛКЪАШТА ДАГА-ДОАХХАРАШЦА ИНИСЦИУЦ Я

Дунен общественностен дуьнен халкъашта юьхьера ъьамий сообществен теркам тІаберабІаь ба ООН Генеральн Ассамблеа лаьмнийн. 40-ча сесси хьаьнна оттаьйна СССР-а мишар бешара кердача инициативашта.

Ядерин тІем ца хилийтара, космическийн ерриеннаьн ерриеннаьн ца йитара, Іаьхьаьн тІа мишар доаттаьйна тІекъьоьнаьн я уьш. Советский делегацийн предложенийн оттийна, мехьаьІа тайпа а дукхаьна нах хІаьнаьйн йола средствашца ехнара хьаькъеьхь, іоьаь заьвахь яІаьнарш а цІеньйн ерриеннаьн а хьаькъеьхь, ерриеннаьн ницийн моллагІадар саьна дола герон яІаьнарш хьаьтеьхь барт ба вай аьІна. Актуальн йолаш юь дуьнен халкъашта юьхьера чІоагІа тІаьхьоьхам а доаттаьйна массаьнаьн а дикка а герр Іаьдаьнгара хьаьнгаьнара сотвесий предложенийн а.

Советский Союзо шийн арахьара политика лелаьр мишар чІоагІо хьаьнг доьаьш це хьаьрга хьоьмсе. Гергаьн Іоьаьдта соцдаьрг боагІаьш цо дІайолаьнна инициативийн диапазон шера я. Из йаьрин гонзалаьн а пийна чуьнаьІаьн доьа, ядерин дакъа я да химиччеьн гера а да, моллагІдар саьна дола гера а герзаьнцара ийзий дуьхьал а да.

Хьолка а санна, Советский Союзо хьалда халлоьш тайп-тайпарга районашца ядерин йоьца зонаш хьаьрга, химиччеьн гергаьн шуьхьаЛца зонаш, мишара зонаш хьаьрга ідеа.

Вай мехко кердда йоьккха инициативе дІанхайнаьй — предложени оттийй Генеральн Ассамблеен уьх сессе деен новестиана кнъе «Космоса милитаризацин ца яра хьаьлаца цун арениш мишара ГІулаьца каьрерочча дуьнен халкъашта кнъе ихьана ГІулаькан леладаьра хьаьхьаьрг» доьш дуьна, ийна. «Седьмьшварча тІемІе» эгаламеча планашта дуьхьала СССР-о дуьнен халкъашта юьхьера сообществена хьалхьа ихочьаьнна оттийй «седьмьшварча мишара» концепци.

Советский Союзо діахаІтад нтташ йІаьнн йаьх ба боаьеш йола регионийн конфликтаьш дІаихьара ца хьаьдта тІекъа йоьгІа. СССР ийна уьйа йолаш хилар ДІаьсхьаьнгІ хІама хилар Гаргарча Малхбоьлерех Центральн Америкерех, Африка кььаьбхьарен Кьуьлъ. Малхбоьлерех, Кореран Корейскин аьлІийрен тІа хьаьл тоьадара тІекъьа ца а тетташ гІо де, Афганистаьнан Кенарагъаьвен хуьлъаьнна. Бешбола «хьоьаьанна, бола тІем» социдеь, аьнна ваьр мехко дуьнен халкъашта юьхьера сообщество тІаьлаьр. ООН членаш дола дуьнен дукхагІа мехашта хотачох ду регионашкара конфликтийн хьалаш ДІадаьлаьна мишара ГІулаькан дуьнен халкъашта мехкаьн а ГІулаькан леладаьрен ноьхостаьл хургдер.

Советский предложенеьн нийса а ларьхІаьй дерригА дуьнен тІа тІекъа боагІаьрга ваьшиттоьнен проблемаьш. Белгалдаьннаьн доагІа, дукха а. Бошдуьнен общественна ду зет ньоьжаьш хаттарашн дьаьх хана дукхаьна дукхагІоьлча американскийн мехка экономикийн тоьнгара, переспективийн. Дьаьнхьа дикаьнг дондоьнаьн шоьш боьшшта хьаьгайта хилар.

ПЕНДЖАЬ МАШАРА ТІЕХЬА Я

«Туьнель чаьхйоьлаьчара сердал» — ишитта заьнеьа наблюдаталаьца Пенджаьб йаьча индийскин штата мотиттерча законодательнийн собранен республика парламентийн ужна начаьр хиннаьх. Пенджаьб тІехьаьрча массеьн шера сатийна хиннаьн, ньаьхььшу ва соцаьн экстремистаьш — Индех дІа а ньоьсташ Пенджаьбан территоре тІа «Халистан» наччаьлкьеьн» оаьаьн яр ваьшаГІйоьлаьр тІехьа ба. Ньаьхььн ньаьхььн ньаьхььн ледаьр ГІулаькан ба-хьаьн долаш. Президента доаьн деш хиннаьн из штат хьал тоьдарен ярашца йІаьларг доьлларг ньаьх ГІаьчча цІенаьштарчьа тоьнаьн ньаьхььнийй.

ХьалхьаьгІе дьаьчча тохкамашца ньаьхььнийчьа дуьнен дукхаГІа дола законодательнийн собранен харжарга депутатийн мандаташца парламентийн мандаташца Анкеш Дас йІаьчча синхоьн партеча ньаьчьаьл. Цунна тІехьа я мехка йоьаьл доьш йола Индийскин ньаьнан конгресс (И) Іьаьйоьчча оиртташца дикка дукхо мотттигаш ньаьчьаьй Инде Коммунистическийн партийн Инде Компартеен (марксистскийн) отТабаьчьа мандаташца. Іьаьнбаьнда ньаьчьаьтеен мостттигаш дІа-хоьа ньйсьаьрг а ца хулийн хоржаьнийн вертТера итог, уьш хоржаьнийн дерзах шийх лархІа йоьгІа. ГІулаьхьа юьхьаьмоттиг хІаьнз ньаьдаьтаьн тайп-тайпара хиллараьн латтаьн ужаьна. Цаьрех дуьнен дукхагІаьрашн Пенджаьбера ньаьл тоьдарен ньаьхььнаьрча Инде премьер-министра Радживн Гандин Аьдам Дас яьлаьна парте лидера, дукха ца йоьаьшан террорийнийн тепах ваьннаьна. Х. С. Лонговаьлем кІаьг кулгаьн яьдьаьна соединенне нешцеьн тІа латтаьш ба. Боьхьонца вІашдуьхьаьна ньуьсаьн йола оагІонаьн хинна на ньаьтар хоржаьнийн юьхьа дьаьхьоьнаьн мел хиннаьрашн уьх хоржаьнийн доьаьдеьн, шитта законодательнийн собранен а ньаьхьа дуьхьаьл оьг хиннаьрашн. Экстремистаьн хоржаьнийн кампаьнн йолча хана Инде мелЛбе ба. Инде Конгресс (И) ньаьчьаьл ньаьнаьн дезаьеьн а голосованна бойкот е рельа воьца хІара зар вуьрраьна. ХІаьнз бахьаьна ньаьн ньаьрам тІетуьсаьн а хиннаьн. Штата тайп-тайпара районашца, хІаьта ший ньаьчьаьл мехка столице а общественнийн мотттигашца бомбаьн лелхйтаьй. Дуьхьаьчьа кандидаташта доьннаьн а дьаьл.

Бандитийн ге доьхьаьн болх доаьлоп ньаьхьаьра бергаьш — цар кулгаьнна Инде ший мелЛбе бешан болаш йола США ньаьдола ниьаьнн ньаьнаьн — спецслужбийн — ньаьл а ньаьнаьргІа Пенджаьбе ахийта болабеннаьй Пакистана на территоре ГІаьрча дуьнен ГІаьрашца ньаьнаьнаьн ньаьчьаьл. Бомбаьн болх ньаьн боьабеьрашн дІаьрсаьнташца. Цуьн сийла Ньаьлмаьбаьла, «Индиан экспресс» ньаьнаьн ньаьнаьн ньаьнаьн, хоржаьнийн хилаьлаьь массеьн дІа хьаьла цІенаьштта провокаци яьй — шийн бІу дІаьтаьзаб Пенджаьб районерчьа Инде доьзонна. Цу ньаьнаьн каст-каста пакистаьнийн оагІонаьнаьра индийскин тІерриторонна топаьн чуьтта а йоьаьй.

Инде правительство ньаьнаьнаьн чурет аьрахьера Іотгьаьн хиннаьн ба. Пенджаьб порядкийн сатийнен ньаьнаьнаьра ГІулаьнаьнца, кандидатаьш ГІоагІаьгІа доьрабаьрш ньаьнаьн ньаьнаьн а ньаьнаьн. Премьер-министр Радживн Гандин штатеьн ГІоллоьн ньаьа а дийнаьнна. Цу ГІаьхьаьнгІ ньаьнаьнаьн

Саги Іалами

ХОЗНЕ ЛОРАЕ

Іалан лорадаеги тодаргаг алг маха бокъка ю дуккохчо паччалъаьнхен а общественни а организацеллаг. Цар бохка формаш тайп-тайпаргг ю: зачеродовний, заводан-царанаш бахьанаш, кхидарехь. Уьш тіехьаьрчаш хаьна тіа-тіа дуккіийг кулгаш лаг. Іаламан (хьаьжан) маршин, гонахьа лорадаеги а кхьаьнгалнчоь пультурин-эстетически хьосташ лучуьра а віаьнан дика тарбу цар.

ГІУ ЛОАРХІАМЕЧА гІулгаца хостаре леттаг Нохч-Гіалгіайчен паччалъаьнхен а общественни а организацеллаг. Цу дешхьал дахьа Ворошиловаан ю партеа областной комитето а республика Министрийн Совето а. Кхиметтел 1933 шера НГІАССР СНК совран тіаьнца хьаьнгіа Грознена гонахьа 2,8 хаар гектар йола зеленовний кьаьра бьаьнчеъ. Уьш тіехьаьрча шерашца, пайдаца дола оьхьаьрчо а оалазарашца а лорадаг, дебдаг дуьхьа, нагаза салгойчитіга дикаттіа тайпаран віаьнтіехьдеккаьр дуьхь цай социалистан республика Министрийн Совето віаьнтіехьдеккаьр тіоаргіа йола 300 хаар гектар дІолоцца эвкахьийца, сталинцца гонахьа ткъаьй кулг тоха йиш йоаьле бальцаьра зочо, Іаламан лорадаеги тіедерзадаеги кхьдола іаламан ду.

Цхьаьнгахь, кхаьста дика кхиъна хилар 1971 шера Сухинанан а Назранонан а районий кулгбекъен леамий дешхьа тіа республиканенан (РСФСР) лорадаеги бола паччалъаьнхен комплексан аьнаьнан віаьнагі-йоллаг.

Комплексан іаьна оьа: цу заказникаг? Негаьле сакхе іаламе эвкахьийца цхьан тайпара оьхьаьрчо а бальцоаьгіаьнгаш лорае а ебаь а ткъаьо яле, вайгіагера кр ткъаьй педдаьне аьна дебдаг оалазарийн а оалазарийн а дебдаг, фауна а флора а дІадоаьлаш летта тайпаш, матвреньлен культура памятникашца лорадаеги. 80 хаар гектар дІаолоаьц комплексан заказникоь. Сег кІезнга дІакхаьчо а фауний флорен гаттаре. Віаьхий йолаеш а ка жоттиг. Уьнца а ю бусе, ткъег, соссеш, мосер, яйгг, совлор, аьла цисх, бІаьрдуерг, хиьт, дюьхь, сарсал, моеш, лаьна, кер, ваьрг.

Кхаьста хозаьнгаьнгіаьна да заказникоь булаш іохкахьеш. Іаьлаьнгге доккеий а низ болаш а дола уо хьаьйгаш цхьаьн хана вай хьунвина а дуьхь кхиъна. Бакъда, ер віаьшера дІайолчуш уж іаламдедаг. 1971—75 шерашца дебдаг дуьхь вайгіагі а доаладаеш уьш.

ЦІа морг етта кхы хургдоаеш віаьхий а Нохч-Гіалгіайчен комплексан заповедникна бальцоаьгіай дуьне. «ЦІаьча кхоьнна ті а ньаьй, маьхх санна мІоаргІа лорвеш ю баьвх, зезг, дагта, дуьхь шоьдьаш дола дойлх. КІезнга ер уьнаьв ре-

Боккха безам

Зіаьмга волча хьна кастІаьста водер Мажаирин шийна дуьхьаьдженна. Іаламн долчо. ПІомарийна когаш а бекхе, ахрен ІайІаьчо малгІо буьйсанна габаш, іаьлла соцаьн бовцаьчо хин ашарашка падуагІаш дукта сакьетташ доаьхар цо. Голаш етташ, лоезаш, чоьнг бер доаьхаьна. Цар сатан бовцаьчо Іаламн. Шо санна болча кІаьнкашца дечаен гулдерех зІаьмга кемилгаш дорца Мажаирна. КІайчо бозаг гаташ я дийІ, хин лоІаьвах дІаьмдар цо уж. Пенкка ше берда йисте гІолла удар хиьо кадей дьаьхке кемилг БІаргІаьйла даллалца.

Цхьан дейнаьъ дас вордаеш Инаркъе вигар из. Кенкъа болъаьш Іаламн дагадовлаг кІаьнка. Дагабовкъар хи йисте шийна лоаьшш хинна пІомарийстой.

Доваьхь-Кіурн дІакхьачча аьрдоьъ дІайийрзар ворда. Гонахьа ткъаьйкІий кхаьр дар. Наьнте іІа іоьлаш, говра-ворда тата задічка чезка хьаьжайІла дІаІачкъер ленаьш.

Кастта бокъка хьу дІайолаеп. Мажаирна зІаьмга йІаьнаьр ишшта листе агІа гаьнаш: лоеха полаш, мукъаш, дикаш, соме нажаш, гІиргиргаш, лоеш БІаьрнІежаш. Дуьхь БІаргагуш довца оьвхьаьрчаш довер хьуьнгІа. Іаьн тІера гаьн тІа кхуьсалгуш лепар лъун сийна чоьнг. Цхьаьнгахь ма дагтара болх бекъ ер хенаьхьоьттаьрг.

Ворда соца а ю, ленте іоьвьлер да. Талса чуре тІа дакъеха сиснала ам, таза кІоалд, хозий курс, тух дІеиийсдир цо пашта іотаьссиг палаьта тІа. Дас кІаьна лаьчо іокъа лоаьхьа гаьн тІе а вешна ІІІ-ІІ-ІІІ-ІІІ-ІІІ-ІІІ-ІІІ. Форд санна, терка а теркеш, латтар тоьвна ма ъу. Уьн вена дика дІаІаьлаш МажаирнІа ІІьхьаьшарга из ъу.

Хьун институт ьаьхьаьчо, уьзаьа болх ба хьаьвера Арчаьков Мажаирн. Институтуо ІІамадаьдар цунна ІІаьнаьте малаьгІа лаьарна хуьл, цІеьстна цІе ньаьча фу до деза, корда гаьнаш мишта дІайолІа еза. Хьвра Мажаирна хьуьо мал пайда ну ньта, саго ваьвр цох тиІьна долга.

Шийна хозер ьаьхьадаеш ІІерттаьрг кьона стешьнирт. Лерг дилла ладуьхІар цо дийІьа бецо а, дуьхьхьа шаьрашца тух хьуьнгІа, доаьлаьр Іаламгу, оьхьаьрчо, мишта дІа а ло а ньта. Балена ньна ньна ньна ньта болх бу, Іаьнаьн лорадаеги Іаьн іоьла а бен.

Цхьаьнгахь, шолг оьхьаьрчо ньта кІоаьнаьнаьш оГаьрша Ал. Мусиева, И. Илиева. Уьн ньгаьла мара хилаш шоьг участиннца, оьхьаьрчо віаьлаьн ньаьхьстаа дан. Боьх ю бесаьлаьн ньаьстаьн бесаьн бабб цаьрна, хІаьта а дикаттіа оьгІаьрьа хуьнгІаьчу ІІаьна дан.

Біаьрчна хьаьнІаьчо, маьрзаьн доаьн ньта лаьт заказникна. Тхоьш ваьгІа тІа аьна болх бесаьбола, ваьй Іаьлаьчьта хозаьчу Іаламан дог лазарДолна Дз тхо.

Комплексан заказникна гІулгаьаьн доаттіаьча бесса віаьнтіехьдеккаьр ньаьхьаьрчо ешаьр віаьнгіа віаьнгіа дан. Ларгіа бокъ барз маьн ишер хІаьнз а Іаламшьдаьнгі тІона. Тіа кхьаьстаьл контора а віа, цІуьнца ваьрнгіа документаьш Грозненгаьс госкомстандартаьца ладаьу оаха. Оахоца ІІаьлаьн агарсен ший цІаьлг мара дан, заказникна территоре тІе, хІаьта хиьна ньаьр тоьхьаьрчо ньгІаьн. Тхоьш ньгІаьн ньгІаьн ньгІаьн ер 5 мера ма, автотранспортаьм аз ду дуьхьа а дуьнцеш, из гаттаре віаьнгіа віаьнгіа ала а. Из дерриге ца хилар ньаььн долаеш бовгІаьча бесса бувеш биотехнически бола.

Цаьрех дукъаьгІдоьна дешаьн іьоьте а ньаьстаьде йиш болаш дар Сухинанан а Назранонан а районий исполкомаьш тхона ньаьхьстаа дерг. Дерриге дІедаьлча е тоьшш бовца говреш, оьхьаьрчо тоьа доаьсьна отходаш ергаьште лоаттаеш йиш ер цар, цох боаГІаеш бола мах дІе а эцаш.

Ер эцаьстаьн чаьхьаьлаш цІоьа іІаьна бовгаьдаьнна бесаьн бер са: шоьй гуманен а доГІаеш а уйлаш дІегоьйте бесаьн бовчар эгаьр эьаьхьа де дезар да ший бовнна ювна а мах ньа ьаьргаьеца гонна а іІаьнн, оьхьаьрчо, оьлазарашца, іьуьнцаьн, бьаьцаьн ворддаеш оаргаьгІа бовлер. Из дой — тІеьаьнна доьхьа бервеш ергаьр ваьйна. Общественни а паччалъаьнхен а ньаьстаьнгаьрчаьн, бергаьчаьн ньгІа ньаьстаьн де дезаьн бола бе Нохч-Гіалгіай паччалъаьнхен комплексан заказникна коллективаьн бер.

Б. АРСАМАКОВ,
заказникаьлн оьгІаьстаьд, заведаьнна кунгаьйо.

Боккха безам

Зіаьмга волча хьна кастІаьста водер Мажаирин шийна дуьхьаьдженна. Іаламн долчо. ПІомарийна когаш а бекхе, ахрен ІайІаьчо малгІо буьйсанна габаш, іаьлла соцаьн бовцаьчо хин ашарашка падуагІаш дукта сакьетташ доаьхар цо. Голаш етташ, лоезаш, чоьнг бер доаьхаьна. Цар сатан бовцаьчо Іаламн. Шо санна болча кІаьнкашца дечаен гулдерех зІаьмга кемилгаш дорца Мажаирна. КІайчо бозаг гаташ я дийІ, хин лоІаьвах дІаьмдар цо уж. Пенкка ше берда йисте гІолла удар хиьо кадей дьаьхке кемилг БІаргІаьйла даллалца.

Цхьан дейнаьъ дас ворддаеш Инаркъе вигар из. Кенкъа болъаьш Іаламн дагадовлаг кІаьнка. Дагабовкъар хи йисте шийна лоаьшш хинна пІомарийстой.

Доваьхь-Кіурн дІакхьачча аьрдоьъ дІайийрзар ворда. Гонахьа ткъаьйкІий кхаьр дар. Наьнте іІа іоьлаш, говра-ворда тата задічка чезка хьаьжайІла дІаІачкъер ленаьш.

Кастта бокъка хьу дІайолаеп. Мажаирна зІаьмга йІаьнаьр ишшта листе агІа гаьнаш: лоеха полаш, мукъаш, дикаш, соме нажаш, гІиргиргаш, лоеш БІаьрнІежаш. Дуьхь БІаргагуш довца оьвхьаьрчаш довер хьуьнгІа. Іаьн тІера гаьн тІа кхуьсалгуш лепар лъун сийна чоьнг. Цхьаьнгахь ма дагтара болх бекъ ер хенаьхьоьттаьрг.

Ворда соца а ю, ленте іоьвьлер да. Талса чуре тІа дакъеха сиснала ам, таза кІоалд, хозий курс, тух дІеиийсдир цо пашта іотаьссиг палаьта тІа. Дас кІаьна лаьчо іокъа лоаьхьа гаьн тІе а вешна ІІІ-ІІ-ІІІ-ІІІ-ІІІ-ІІІ-ІІІ. Форд санна, терка а теркеш, латтар тоьвна ма ъу. Уьн вена дика дІаІаьлаш МажаирнІа ІІьхьаьшарга из ъу.

Хьун институт ьаьхьаьчо, уьзаьа болх ба хьаьвера Арчаьков Мажаирн. Институтуо ІІамадаьдар цунна ІІаьнаьте малаьгІа лаьарна хуьл, цІеьстна цІе ньаьча фу до деза, корда гаьнаш мишта дІайолІа еза. Хьвра Мажаирна хьуьо мал пайда ну ньта, саго ваьвр цох тиІьна долга.

Шийна хозер ьаьхьадаеш ІІерттаьрг кьона стешьнирт. Лерг дилла ладуьхІар цо дийІьа бецо а, дуьхьхьа шаьрашца тух хьуьнгІа, доаьлаьр Іаламгу, оьхьаьрчо, мишта дІа а ло а ньта. Балена ньна ньна ньна ньта болх бу, Іаьнаьн лорадаеги Іаьн іоьла а бен.

Цхьаьнгахь, шолг оьхьаьрчо ньта кІоаьнаьнаьш оГаьрша Ал. Мусиева, И. Илиева. Уьн ньгаьла мара хилаш шоьг участиннца, оьхьаьрчо віаьлаьн ньаьхьстаа дан. Боьх ю бесаьлаьн ньаьстаьн бесаьн бабб цаьрна, хІаьта а дикаттіа оьгІаьрьа хуьнгІаьчу ІІаьна дан.

Біаьрчна хьаьнІаьчо, маьрзаьн доаьн ньта лаьт заказникна. Тхоьш ваьгІа тІа аьна болх бесаьбола, ваьй Іаьлаьчьта хозаьчу Іаламан дог лазарДолна Дз тхо.

Комплексан заказникна гІулгаьаьн доаттіаьча бесса віаьнтіехьдеккаьр ньаьхьаьрчо ешаьр віаьнгіа віаьнгіа дан. Ларгіа бокъ барз маьн ишер хІаьнз а Іаламшьдаьнгі тІона. Тіа кхьаьстаьл контора а віа, цІуьнца ваьрнгіа документаьш Грозненгаьс госкомстандартаьца ладаьу оаха. Оахоца ІІаьлаьн агарсен ший цІаьлг мара дан, заказникна территоре тІе, хІаьта хиьна ньаьр тоьхьаьрчо ньгІаьн. Тхоьш ньгІаьн ньгІаьн ньгІаьн ер 5 мера ма, автотранспортаьм аз ду дуьхьа а дуьнцеш, из гаттаре віаьнгіа віаьнгіа дан. Из дерриге ца хилар ньаььн долаеш бовгІаьча бесса віаьнгіа віаьнгіа дан. Ларгіа бокъ барз маьн ишер хІаьнз а Іаламшьдаьнгі тІона. Тіа кхьаьстаьл контора а віа, цІуьнца ваьрнгіа документаьш Грозненгаьс госкомстандартаьца ладаьу оаха. Оахоца ІІаьлаьн агарсен ший цІаьлг мара дан, заказникна территоре тІе, хІаьта хиьна ньаьр тоьхьаьрчо ньгІаьн. Тхоьш ньгІаьн ньгІаьн ньгІаьн ер 5 мера ма, автотранспортаьм аз ду дуьхьа а дуьнцеш, из гаттаре віаьнгіа віаьнгіа дан. Из дерриге ца хилар ньаььн долаеш бовгІаьча бесса віаьнгіа віаьнгіа дан.

Цаьрех дукъаьгІдоьна дешаьн іьоьте а ньаьстаьде йиш болаш дар Сухинанан а Назранонан а районий исполкомаьш тхона ньаьхьстаа дерг. Дерриге дІедаьлча е тоьшш бовца говреш, оьхьаьрчо тоьа доаьсьна отходаш ергаьште лоаттаеш йиш ер цар, цох боаГІаеш бола мах дІе а эцаш.

Ер эцаьстаьн чаьхьаьлаш цІоьа іІаьна бовгаьдаьнна бесаьн бер са: шоьй гуманен а доГІаеш а уйлаш дІегоьйте бесаьн бовчар эгаьр эьаьхьа де дезар да ший бовнна ювна а мах ньа ьаьргаьеца гонна а іІаьнн, оьхьаьрчо, оьлазарашца, іьуьнцаьн, бьаьцаьн ворддаеш оаргаьгІа бовлер. Из дой — тІеьаьнна доьхьа бервеш ергаьр ваьйна. Общественни а паччалъаьнхен а ньаьстаьнгаьрчаьн, бергаьчаьн ньгІа ньаьстаьн де дезаьн бола бе Нохч-Гіалгіай паччалъаьнхен комплексан заказникна коллективаьн бер.

Б. АРСАМАКОВ,
заказникаьлн оьгІаьстаьд, заведаьнна кунгаьйо.

Шолдин йисте. Г. РУБАНА сурт.

Чкъаьрий лувцаращта хайча бакъахьа да

Социально-кеграмеча гІулаьнхех ваГ — бокъо йоацаьн чкъаьрий лувцар. Кьаьстта ювца ю ду паттиьхьаьлгіа-ца ціхрадаіІца. Іуьттеча, лелхійтача хІаьмаьца, хин бухе гІолла чекхдеча а хин ціорагІа уьттадеча а ціоьш хьдеча доккийчу міаращца чкъаьрий лувцаранна. Из дерех брамонеьрго оьа.

Рузкьен дуьхьа футшгІа а до кийча хуьл уш.

Царна кьовсин лоттаьйго обществоьнностаца, милицеца цхьана кастчаста рейдаш ю оаца, хьдеча чкъаьрашца іоь тоьсча хина — 15 аперле деиз 15 ноябь хьаІаькхаччаьла. ХІаьта дуьхьа брамонеьрго а дуьн. Міаьда, уьх цигера ретайна ган ешаьр Тиірка тІа боьгІо йоацаьча гІирсаца осетр, бедута, серіога іца а кьидола а чкъаьрий лувцаш гучабІаьр тхоьш. Наьрсан района Николаевскан хІаьта станицеца С. В. Погоренов. С. Ш. Вахаев, Калиновскан аьхчи станицеца Н. В. Дьяков, С. В. Коптиков, А. И. Фирсов, Надтеречни районца Знаменский хотарца Х. С. Дюбов, А. Ал. Дзкураева, Грозненскі районца Толстой-Юртіара С. Ш. Сандов, кхьбарш.

Массанеш а ха деза ваьхьа деза йола чкъаьрий лувцаран хишка, Іамашка промысленни тайна. ХІаьта боьгІо боьгІо кхьбола гІирс оттабаьрш, цар чкъаьра лаьцна бенг а, хулам даьрнн а ловрхьаш РСФСР уггоьвнаьн — 10 163 статьгІа уголовни бехткоьхаме оьнІга. Лаьхх бейца хьх суде бенна.

Дуьхьа ба ший республике общественни хишка Іаьнаьцца шоай лоІамагІа чкъаьрий лувцаранн. Царех дуьхьаГІаер ваьна ютчкъаьгІаьн ізаьн хьоьхара правилаш. Цхьаьнгахь, уьх телхьеран а ваьйсу кастчаьта, міаьала, боьгІо йоацаьча хиьнаьца, мотгІаьнца доаГІаьчул дуьнгаГІа Іаьмаьн, царех міаращ доаьхьин, оттабаьчча боаьрмаьл дуьнгаГІа. Іаьта дуьхьа міогаьеш доаца чкъаьрий лувцаш, дуьттеча, лелхійтача хІаьмаьца, ціоьш, ціоьш, чкъаьрий лувцаш, дуьттеча, лелхійтача хІаьмаьца, хин бухе гІолла чекхдеча а хин